

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Cdo/82/2022
Identifikačné číslo spisu:	7713215080
Dátum vydania rozhodnutia:	28.06.2023
Meno a priezvisko:	JUDr. Martina Valentová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:7713215080.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Martiny Valentovej a členov senátu JUDr. Petra Brňáka a JUDr. Ľubora Šeba, v spore žalobcu D. C., bytom G. XXX, zastúpeného spoločnosťou ADVOKÁTSKA KANCELÁRIA JUDr. Peter Szárszoi, s.r.o., so sídlom Štefánikova 8, Michalovce, IČO: 47 236 183, proti žalovaným 1/ Q. L., bytom G. XXX, 2/ L. L., bytom G. XXX, zastúpenému advokátkou JUDr. Ivetou Rajtákovou, Štúrova 20, Košice, o odstránenie stavby, vedenom na Okresnom súde Michalovce pod sp. zn. 19C/180/2013, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 23. septembra 2021 sp. zn. 2Co/87/2020, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a.

Žalovaným 1/, 2/ náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Michalovce (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) rozsudkom (druhým v poradí) z 5. februára 2020 č. k. 5. februára 2020 č. k. 19C/180/2013-363 zamietol žalobu (výrok I.), ktorou sa žalobca domáhal odstránenia oplotenia s pevným základom vo vlastníctve žalovaných, postaveného na pozemkoch vo vlastníctve žalobcu parc. č. XX a parc. č. XX zapísaných na LV č. XXX katastrálne územie G., okres P. tvrdiac neoprávnený zásah do jeho vlastníckeho práva. a žalovaným 1/, 2/ priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100% (výrok II.).

1.1. Po právnom posúdení nároku žalobcu podľa § 123, § 126 Občianskeho zákonníka ako reivindikácie žaloby na ochranu vlastníckeho práva uviedol, že z výsluchov žalovaných a svedkov U. L. a P. O. vyplynulo, že sporné oplotenie stálo medzi pozemkami žalobcu a žalovaných tak, ako je v súčasnosti od nepamäti, keď v roku 1970 došlo len k výmene starého oplotenia za nové, ktoré bolo zriadené na pôvodnom mieste, a to po predchádzajúcej dohode rodičov žalovaných a pôvodných vlastníkov nehnuteľností, ktoré v súčasnosti patria žalobcovi. Vzal do úvahy, že priebeh hranice a tým aj vlastnícke právo žalovaných k dotknutej časti pozemkov začal žalobca spochybňovať až po 14-tich rokoch od nadobudnutia vlastníctva nehnuteľností. Zdôraznil, že aj podľa výpovede svedka P. O., oplotenie v minulosti stálo na rovnakom mieste, pričom prihliadal i k vyjadreniam Okresného úradu Michalovce, katastrálneho odboru zo dňa 16. februára 2015 o tom, že pri obnove operátu v rokoch

1988 až 1990 hranica medzi parcelami žalobcu a žalovaných bola vyznačená pletivovým oplatením, nebola vyhodnotená ako sporná, prebiehala v lomových bodoch ako sú evidované v katastri. Katastrálny úrad tiež pripustil, že napriek použitej metóde obnovy operátu a následnej identifikácii je možné, že zobrazený priebeh hranice v platnej katastrálnej mape bol v rámci obnovy operátu vyhodnotený chybné.

1.2. Súd prvej inštancie následne poukázal na vyjadrenia znalca Ing. P. v znaleckom posudku o tom, že pri preskúmaní katastrálnej mapy v evidencii nehnuteľnosti, ktorá bola platná pred obnovou katastrálneho operátu, táto nezobrazovala stav hraníc parciel tak, ako boli v skutočnosti užívané, pretože do nej boli zanesené len zmeny evidenčné, a mala nízku výpovednú hodnotu, z ktorých dôvodov sa vykonávalo obnovenie katastrálneho operátu novým mapovaním. Pri vyhodnocovaní meraných výsledkov znalec dospel k záveru, že v lokalite došlo k rovnomernému posunu hraníc pozemkov. Zohľadňujúc výsledky dokazovania dospel k záveru, že znalecký posudok Ing. P. definuje len priebeh hranice ako bola evidovaná v katastrálnom operáte, nezodpovedá však reálnemu užívaciemu stavu, pričom v konaní bolo preukázané, že oplatenie medzi nehnuteľnosťami žalobcu a žalovaných stojí minimálne od začiatku sedemdesiatych rokov, keď pred rokom 1989 sa vzhľadom na nepresnosť evidencie pozemnoknižných vložiek, pokiaľ ide o výmery pozemkov, preferoval užívací stav. Právni predchodcovia žalovaných vstúpili do oprávnenej držby pozemkov už na základe kúpnej zmluvy z roku 1949, pozemky užívali a užívajú v stave ohraňovanom sporným oplatením, keď posúvanie oplatenia a tým zmeny v užívaní pozemkov preukázané neboli, pretože dochádzalo iba k obnovovaniu starých poškodených oplatení na pôvodnom mieste. Spornú časť pozemku tak nadobudli právni predchodcovia žalovaných už titulom kúpy, keď vydržanie by sa odvíjalo od kúpnej zmluvy z roku 1949.

1.3. Prvoinštančný súd potom vzhľadom na spochybnenie vlastníckeho práva žalobcu k spornej časti pozemku žalobu zamietol, meritórne nerozhodujúc o priebehu hranice medzi pozemkami žalobcu a žalovaných a vlastníckom práve žalovaných, ktorý nárok nebol predmetom sporu. Výrok rozhodnutia o trovách konania súd odôvodnil § 255 ods. 1 Civilného sporového poriadku priznajúc nárok na ich náhradu v rozsahu 100 % plne procesne úspešným žalovaným.

2. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobcu rozsudkom z 23. septembra 2021 sp. zn. 2Co/87/2020 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie (výrok I.) a žalovaným priznal voči žalobcovi nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu (výrok II.).

2.1. Odvolací súd po výzve sporových strán podľa § 382 Civilného sporového poriadku na vyjadrenia k ustanoveniam o vydržaní vlastníckeho práva platným do 31.12.1950, následne za platnosti Stredného občianskeho zákonníka zákona č. 141/1950 Zb. a zákona č. 40/1964 Zb. v znení zákona č. 131/1982 Zb. a v znení zákona č. 509/91 Zb. (ktoré ustanovenia sporovým stranám vo výzve tiež odcitoval) skonštatoval, že nárok žalobcu by bolo možné považovať za oprávnený len za situácie, ak by priebeh hranice ako je predmetom evidencie v katastrálnom operáte predstavoval skutočnú vlastnícku hranicu vymedzujúcu predmet vlastníctva žalobcu k spornej časti pozemku parc. č. XX a parc. č. XX katastrálne územie G., teda ak by bolo zistené, že žalovaným nesvedčí právo užívania pozemkov v rozsahu tvrdeného zásahu výstavbou oplatenia. Z konania však vyplynulo, že právni predchodcovia žalobcov a žalovaných od roku 1949 užívali nehnuteľnosti v hraniciach ako boli vymedzené sporným oplatením, keď v roku 1970 došlo len k zmene charakteru pôvodného oplatenia. Tento záver vyplýval z vyjadrení žalovaných, svedka U. L., ktorý bol pri výmene oplatenia a svedka O., jedného zo susedov sporových strán, ktorý potvrdil, že oplatenie existovalo desiatky rokov v nezmenenom stave a nikdy neregistroval spor o priebehu hranice medzi vtedajšími vlastníkmi O. a právnymi predchodcami žalovaných. Významným faktom poukazujúcim na nespornosť užívania nehnuteľností v rozsahu hranice vymedzenej oplatením je i to, že právny predchodca žalobcu nadobudol nehnuteľnosť vkladom vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností v roku 1999 vymedzenú doposiaľ existujúcimi hranicami, teda v stave v akom bola dlhodobo v užívaní, a priebeh oplatenia a vlastnícke právo žalovaných začal spochybňovať až po viac ako desiatich rokoch. Znalecký posudok Ing. P. sa vyjadruje k priebehu hraníc susediacich nehnuteľností žalobcu a žalovaných ako vyplýva z evidenčného stavu v katastri nehnuteľností, ktoré však neodráža skutočný užívací a právny stav. Údaje katastra sú pritom hodnoverné len v prípade, ak nie je preukázaný opak (§ 70 zákona č. 162/1995 Z. z.). Spochybnenie správnosti evidencie priebehu hraníc v katastrálnom operáte, v ktorom sa nachádzajú aj pozemky sporových strán potvrdzuje aj konštatovanie znalca o tom, že v katastrálnom území došlo k posunu hraníc. Rovnako tak Okresný úrad Michalovce katastrálny odbor potvrdil, že zobrazený priebeh hranice

v platnej katastrálnej mape mohol byť v rámci obnovy operátu vyhodnotený chybné v súvislosti s následnou identifikáciou a došetrovaním právnych vzťahov k nehnuteľnostiam. Existencia zápisu vlastníckeho práva určitého subjektu k nehnuteľnostiam v katastri nehnuteľností nevyklučuje, že skutočným vlastníkom je iný subjekt, ak tomu nasvedčujú okolnosti týkajúce sa držby a užívania nehnuteľnosti. V spore žalovaní tvrdili svoje vlastnícke právo k spornej časti pozemkov, ktorých vypratania sa žalobca domáhal titulom ním tvrdeného zásahu oplotením stojacim mimo hraníc evidovaných v katastri nehnuteľností. Žalovaní v konaní preukázali, že pozemky v hraniciach vymedzených týmto oplotením užívali dlhodobo, hranice medzi právnymi predchodcami žalobcu a žalovaných od času nadobudnutia nehnuteľností rodičmi žalovaných v roku 1949 sporné nikdy neboli. Právni predchodcovia žalovaných sa tak stali vlastníkmi spornej časti nehnuteľnosti titulom vydržania. V prípade zmeny priebehu hraníc na základe dohody vlastníkov susediacich pozemkov, osobitne ak sa tak malo stať pred rokom 1989, sa nevyžadovala existencia osobitnej listiny o zmene priebehu hranice, ale o existencii mohol svedčiť fakticky iný priebeh hranice pozemkov dlhodobo rešpektovaný vlastníkmi susediacich nehnuteľností.

2.2. Vychádzajúc zo skutkového stavu ustáleného súdom prvej inštancie odvolací súd následne ustálil, že k uchopeniu držby pozemkov vo vymedzených vlastníckych hraniciach rešpektovaných aj sporným oplotením došlo v roku 1949, t. j. v období platnosti uhorského obyčajového práva na Slovensku (do 31. decembra 1950), ktorá držba trvala aj následne za účinnosti Stredného Občianskeho zákonníka zákona č. 141/1950 Sb. platného v období od 1. januára 1951 do 31. marca 1964. Držba nehnuteľností právnymi predchodcami žalovaných v hraniciach vymedzených v prírode existujúcim oplotením má vzhľadom na existenciu kúpnej zmluvy povahu dobromyseľnej a poctivej držby, ktorá nebola nikým spochybňovaná až do roku 2012. Vydržacia doba podľa uhorského obyčajového práva na Slovensku v trvaní 32 rokov by uplynula už za účinnosti Stredného Občianskeho zákonníka zákona č. 141/1950 Zb., keď v dôsledku § 566 v spojení s § 116 sa uplatnila kratšia 10 ročná vydržacia doba vzťahujúca sa k vydržaniu nehnuteľnosti, ktorá by uplynula ku dňu 1. januára 1961. Najneskôr k uvedenému dátumu sa právní predchodcovia žalovaných stali vlastníkmi nehnuteľností aj spornej časti pozemkov, na ktorých sa nachádza oplotenie. Pokiaľ by aj došlo k zmene priebehu vlastníckej hranice na základe neformálnej dohody právnych predchodcov žalobcov a žalovaných v 70-tych rokoch, čo však v konaní tvrdené ani preukázané nebolo, k nadobudnutiu vlastníckeho práva vydržaním v prospech žalovaných by došlo k 1. januáru 1992. Zákonná úprava pre vymedzenie priebehu vlastníckej hranice nepredpisovala osobitné náležitosti, o existencii dohody o priebehu hranice svedčil právnymi predchodcami žalobcu nespochybnený priebeh hranice a rozsah užívania nehnuteľnosti v takto určených hraniciach žalovanými a do doby počas ktorej mal oprávnený držiteľ vec v držbe na účely splnenia podmienok vydržania podľa § 134 Občianskeho zákonníka sa započítavala aj držba vykonávaná pred 1. januárom 1992. Žalovaným tak patrí vlastnícke právo k časti pozemku, na ktorom sa nachádza sporné oplotenie nimi postavené, preto súd prvej inštancie odôvodnene žalobu zamietol.

2.3. Žalovaní boli v odvolacom konaní úspešní, preto im odvolací súd priznal plnú náhradu trov odvolacieho konania v súlade s § 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 Civilného sporového poriadku.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzoval z ustanovenia § 420 písm. f/ a § 421 ods. 1 písm. b/ Civilného sporového poriadku. Dovolateľ žiadal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie, ako aj priznať mu náhradu trov konania v rozsahu 100%.

3.1. V súvislosti s dovolaním podľa § 420 písm. f/ Civilného sporového poriadku dovolateľ namietal porušenie práva na spravodlivý proces v spojitosti s nedostatkom riadneho odôvodnenia napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu. Zdôraznil, že prvoinštančný súd posudzoval vlastnícke právo k spornej časti pozemku (t. j. cez ktorú prechádza oplotenie žalovaných) v rámci predbežnej otázky, ktoré vlastnícke právo podľa názoru súdu nadobudli právní predchodcovia žalovaných vydržaním, s ktorým právnym posúdením sa stotožnil i odvolací súd. Z napadnutého rozsudku však nie je zrejmé, z čoho odvolací súd vyvodil nadobudnutie vlastníckeho práva vydržaním v prospech žalovaných k 1. januáru 1992, ktorý záver z odôvodnenia prvoinštančného rozsudku nevyplýva. Vzhľadom na uvedené dôvody považuje napadnutý rozsudok odvolacieho súdu za nedostatočne odôvodnený. Dovolateľ v rámci danej námietky akcentoval i to, že z vykonaného dokazovania nebol na strane žalovaných preukázaný nadobúdaci titul vydržaním.

3.2. V súvislosti s dovolaním podľa § 421 ods. 1 písm. b/ Civilného sporového poriadku žalobca namietal nesprávne právne posúdenie o nadobudnutí vlastného práva žalovaných vydržaním najneskôr k 1. januáru 1992 automatickým započítaním do ich vydržacej doby aj dobu, počas ktorej mali v držbe spornú časť pozemku ich právny predchodcovia, čo sa vzhľadom na nedostatočne odôvodnenie napadnutého rozsudku javí ako jediný možný logický dôvod tohto právneho záveru. Žalobca zároveň odkázal na rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 368/2017 tvrdiac, možnosť jeho použitia i na daný prípad s konštatovaním nesprávneho aplikovania § 134 ods. 3 Občianskeho zákonníka, nakoľko do vydržacej doby žalovaných, v prípade ak by vlastnícke právo k spornej nehnuteľnosti nadobudli titulom vydržania právny predchodcovia žalovaných, už bolo vylúčené započítanie do vydržacej doby žalovaných aj dobu, po ktorú mali danú nehnuteľnosť v držbe ich právni predchodcovia, nakoľko momentom nadobudnutia vlastníckeho práva ich právnymi predchodcami došlo k prerušeniu plynutia doby držby spôsobilej na započítanie v zmysle § 134 ods. 3 Občianskeho zákonníka. Vydržaním vlastníckeho práva k predmetnej nehnuteľnosti právnymi predchodcami žalovaných, mohli žalovaní nadobudnúť vlastnícke právo k nej len dedením. Sporná časť nehnuteľnosti nie je v katastrálnych mapách zakreslená a už vôbec k nej nie je a ani nebolo zapísané vlastnícke právo právnych predchodcov žalovaných, s najväčšou pravdepodobnosťou táto nehnuteľnosť nebola ani predmetom dedičského konania po rodičoch žalovaných. Nižšie súdy tak nesprávne aplikovali ustanovenie § 134 ods. 3 Občianskeho zákonníka.

3.3. Dovolať tiež akcentoval, že pokiaľ ide o tzv. prejudiciálne rozhodnutie o vydržaní vlastníckeho práva k spornej časti nehnuteľnosti a to či už zo strany právnych predchodcov žalovaných alebo samotných žalovaných, čo však vzhľadom na značnú nepredvídateľnosť a nedostatočne odôvodnenie napadnutého rozhodnutia nie je isté, ide o závažné prejudikovanie, ktoré nemalo byť rozhodované predbežne, ale malo dôjsť podľa § 162 ods. 1 písm. a/ Civilného sporového poriadku k prerušeniu konania. Vzhľadom na závažnosť a značný zásah do právnej istoty strán sporu, ktoré predstavuje rozhodnutie o vydržaní vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, ide v prípade takéhoto rozhodnutia o rozhodnutie závisiace od otázky, ktorú vzhľadom na jej povahu, nebol prvoinštančný súd v danom konaní oprávnený riešiť a z tohto dôvodu mal konanie prerušiť a strany konania odkázať na osobitné konanie ohľadom vyriešenia otázky vydržania. Napadnutý rozsudok takouto predbežnou otázkou fakticky rozhodol o tom, že práve žalovaní sú vlastníckymi spornej časti pozemku, čo je v rozpore s uvedeným.

4. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 zákona č. zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok, ďalej aj „CSP“) po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 427 ods. 1 CSP), zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP) bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP) skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania, pričom dospel k záveru, že dovolanie podľa § 420 písm. f/ CSP nie je prípustné a dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP nie je dôvodné.

5. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu (viď napr. rozhodnutia dovolacieho súdu sp. zn. 3Cdo/42/2017, 4Cdo/95/2017, 5Cdo/87/2017, 8Cdo/99/2017).

6. Dovolanie aj za účinnosti Civilného sporového poriadku treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie ani podľa novej právnej úpravy nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (viď napríklad rozhodnutia dovolacieho súdu sp. zn. 1Cdo/113/2012, 2Cdo/132/2013, 3Cdo/18/2013, 4Cdo/280/2013, 5Cdo/275/2013, 6Cdo/107/2012, 7Cdo/92/2012).

7. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritórnym rozhodnutím predstavujúcim *res iudicata*), musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad (1Cdo/26/2017, 2Cdo/154/2017, 3Cdo/42/2017, 5Cdo/12/2017, 7Cdo/163/2017, 8Cdo/73/2017). Ak by najvyšší súd bez ohľadu na prípadnú neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane (porovnaj rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 172/03).

8. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

9. Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

Dovolanie podľa § 420 písm. f/ CSP

10. Podľa § 420 písm. f/ CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

11. Podľa § 431 CSP dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (ods. 1). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (ods. 2).

12. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (1Cdo/42/2017, 2Cdo/20/2017, 3Cdo/41/2017, 4Cdo/131/2017, 7Cdo/113/2017, 8Cdo/73/2017). Inak povedané z práva na spravodlivý súdny proces pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predpokladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (pozri napríklad rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03).

13. Citované ustanovenie § 420 písm. f/ CSP zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia,

na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

14. Z obsahu podaného dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP v podstatnom vyplynulo (bod 3.1. a 3.3.), že žalobca namietal nepredvídateľnosť, neprerušenie konania a nepreskúmateľnosť napadnutého rozhodnutia.

15. Dovolateľ zdôraznil, že rozhodnutie odvolacieho súdu bolo nečakane založené na iných dôvodoch ako na tých, na ktorých založil svoje rozhodnutie súd prvej inštancie.

16. Pod „prekvapivým rozhodnutím" sa v rozhodovacej činnosti najvyššieho súdu rozumie rozhodnutie, ktorým odvolací súd, na rozdiel od súdu prvej inštancie, za rozhodujúcu považoval skutočnosť, ktorú nikto netvrdil alebo nepopieral, resp. ktorá nebola predmetom posudzovania súdom prvej inštancie. Prekvapivým je rozhodnutie odvolacieho súdu „nečakane" založené na iných právnych záveroch než rozhodnutie súdu prvej inštancie (porovnaj 3Cdo/102/2008), resp. rozhodnutie z pohľadu výsledkov konania na súde prvej inštancie „nečakane" založené nepredvídateľne na iných „nových" dôvodoch, než na ktorých založil svoje rozhodnutie súd prvej inštancie, pričom strana sporu v danej procesnej situácii nemala možnosť namietat' ne/správnosť „nového" právneho názoru zaujatého až v odvolacom konaní (porovnaj 5Cdo/46/2011).

17. V danom prípade oba sudy nižšej inštancie dospeli k rovnakému právnomu záveru o vydržaní spornej časti pozemku už právnymi predchodcami žalovaných, z ktorého právneho posúdenia oba sudy zhodne vychádzali pri rozhodovaní prejednávanej veci. Vyplyva to z bodu 37 odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie, v ktorom sa uvádza, že „Právni predchodcovia žalovaných vstúpili do oprávnenej držby pozemkov už na základe kúpnej zmluvy z roku 1949, a pozemky užívali v stave ohraničenom sporným oplotením. Posúvanie oplotení, a tým aj užívacej hranice v konaní preukázané nebolo, pretože dochádzalo iba k obnovovaniu starých poškodených oplotení, ale na pôvodnom mieste. V takom prípade spornú časť pozemku nadobudli už právní predchodcovia žalovaných, a to titulom kúpy. Nadobúdacím titulom pre prípadné vydržanie by tak bola už samotná kúpna zmluva z roku 1949 a nie dohoda susedov o priebehu hranice vymedzenej oplotením." a z bodu 36 odôvodnenia napadnutého rozsudku odvolacieho súdu, v ktorom súd uviedol, že „Vychádzajúc zo skutkového stavu ustáleného súdom prvej inštancie k uchopeniu držby pozemkov vo vymedzených vlastníckych hraniciach rešpektovaných aj sporným oplotením došlo v roku 1949 v období platnosti uhorského obyčajového práva na Slovensku (do 31. decembra 1950), ktorá držba trvala aj následne za účinnosti Stredného Občianskeho zákonníka zák. č. 141/1950 Sb. platného v období od 1.1.1951 do 31.3.1964. Držba nehnuteľností právnymi predchodcami žalovaných v hraniciach vymedzených v prírode existujúcim oplotením má vzhľadom na existenciu kúpnej zmluvy povahu dobromyseľnej a poctivej držby, ktorá nebola nikým spochybňovaná až do roku 2012. Vydržacia doba podľa uhorského obyčajového práva na Slovensku v trvaní 32 rokov by uplynula už za účinnosti Stredného Občianskeho zákonníka zák. č. 141/1950 Zb., keď v dôsledku § 566 v spojení s § 116 sa uplatnila kratšia vydržacia 10 ročná lehota vzťahujúca sa k vydržaniu nehnuteľnosti, ktorá by uplynula ku dňu 1.1.1961. Najneskôr k uvedenému dátumu sa právní predchodcovia žalovaných stali vlastníckymi nehnuteľností aj spornej časti pozemkov, na ktorých sa nachádza oplotenie.". Odvolací súd ďalej, už len nad rámec právneho posúdenia veci v danom bode odôvodnenia rozsudku doplnil, že „Pokiaľ by aj došlo k zmene priebehu vlastníckej hranice na základe neformálnej dohody právnych predchodcov žalobcov a žalovaných v 70-tych rokoch, čo však v konaní tvrdené ani preukázané nebolo, k nadobudnutiu vlastníckeho práva vydržaním v prospech žalovaných by došlo k 1.1.1992."

18. Dovolací súd preto k námietke žalobcu o založení rozhodnutia odvolacieho súdu na novom právnom názore „nadobudnutia vlastníckeho práva spornej časti pozemku vydržaním v prospech žalovaných k 1. januáru 1992" uzatvára, že i keď odvolací súd nad rámec prvoinštančného rozhodnutia niečo podporne doplní, neznamená to, že založil svoje rozhodnutie na iných, nových právnych dôvodoch než súd prvej inštancie a takýmto postupom by mohlo dôjsť k porušeniu práva na spravodlivý proces a znemožneniu

práva procesnej strany, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

19. Na základe uvedeného je teda zrejmé, že nejde o tzv. prekvapivé rozhodnutie odvolacieho súdu a tým potom nemôže ísť ani o rozhodnutie nepreskúmateľné v napadnutej časti dôvodov o nadobudnutí vlastníckeho práva vydržaním v prospech žalovaných, na ktorom právnom závere rozhodnutie nebolo založené ako sa mylne žalobca domnieva.

20. Obstáť nemohla ani námietka nesprávneho procesného postupu neprerušením konania podľa § 162 ods. 1 písm. a/ CSP, nakoľko povinnosť súdu prerušiť konanie podľa tohto zákonného ustanovenia prichádza do úvahy iba ak sa prejudicialita viaže na rozhodnutie ústavného súdu alebo Európskeho súdu pre ľudské práva týkajúce sa základných práv a slobôd, rozhodnutia príslušných orgánov o tom, že bol spáchaný trestný čin, priestupok, správny delikt a kto ho spáchal alebo rozhodnutia o osobnom strave, vzniku alebo zániku spoločnosti, čo nie je daný prípad.

21. So zreteľom na uvádzané dovolací súd uzatvára, že dovolanie žalobcu nie je podľa § 420 písm. f/ CSP prípustné.

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP

22. Dovolateľ prípustnosť svojho dovolania všeobecne vyvodzoval z § 421 CSP tvrdiac, že nesprávne právne posúdenie danej veci vychádza z omylu pri aplikácii relevantných právnych predpisov na zistený skutkový stav.

23. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

24. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

24.1. K posúdeniu dôvodnosti dovolania (či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení) môže dovolací súd pristúpiť len po prijatí záveru o prípustnosti dovolania. Právna úprava dovolacieho konania obsiahnutá v CSP (podobne ako predchádzajúca právna úprava, pozn.) dôsledne odlišuje prípustnosť a dôvodnosť dovolania.

24.2. O tom, či je daná prípustnosť dovolania podľa § 421 CSP, rozhoduje dovolací súd výlučne na základe dôvodov uvedených dovolateľom (porovnaj § 432 CSP). Pokiaľ dovolateľ vyvodzuje prípustnosť dovolania z ustanovenia § 421 CSP, má viazanosť dovolacieho súdu dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP) kľúčový význam v tom zmysle, že posúdenie prípustnosti dovolania v tomto prípade závisí od toho, ako dovolateľ sám vysvetlí (konkretizuje a náležite doloží), že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia dovolateľom označenej právnej otázky a že ide o prípad, na ktorý sa vzťahuje toto ustanovenie.

24.3. V prípade dovolacieho dôvodu spočívajúceho v nesprávnom právnom posúdení veci je dovolateľ povinný dovolací dôvod vymedziť nesprávnym právnym posúdením takej právnej otázky, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a zároveň pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu alebo ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (písm. a/ až c/ § 421 ods. 1 CSP). Dovolateľ je teda povinný v dovolaní jednoznačne uviesť, v čom vidí prípustnosť dovolania, t. j. ktorý z predpokladov uvedených v § 421 ods. 1 CSP zakladá jeho prípustnosť. Ak v dovolaní absentuje uvedené vymedzenie, súd nevyvíja procesnú iniciatívu smerujúcu k doplneniu dovolania.

25. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnú (teda v žiadnom prípade nie o skutkový

otázku). Môže ísť tak o otázku hmotnoprávnú (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj o otázku procesnoprávnú (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Musí ísť o právnu otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej nevedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní (a to jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom). Rovnako tak sama polemika s právnymi závermi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo len kritika prístupu odvolacieho súdu k právnemu posudzovaniu veci významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v ustanovení § 421 ods. 1 a § 432 CSP.

26. Dovolací súd pri posúdení obsahu dovolania žalobcu (čl. 11 ods. 1 a § 124 ods. 1 CSP) dospel k záveru, že v súdnej veci sa nižšie súdy zhodli na tom, že k určitému dátumu ešte pred začatím tohto konania to boli právny predchodcovia žalovaných, ktorý mali vydržať vlastnícke právo k spornej parcele v tom rozsahu, ako táto bola ohraničená vystavaným plotom postaveným ešte v dobe kúpy nehnuteľností v roku 1949, naposledy nimi len upraveným v roku 1970, bez nárokovania si spornej časti parcely právnymi predchodcami žalobcu, ktorú títo implicitne považovali za súčasť majetku predchodcov žalovaných, lebo nejavili o ňu záujem, a stalo sa tak až zo strany žalobcu, kedy začal tento súdny spor o ochranu vlastníckeho práva k spornej časti parcely, hoci dovtedy (od uzavretia kúpnej zmluvy z roku 1949) bol rešpektovaný skutočný užívací stav v prírode, vymedzený oplotením sporného pozemku v prospech právnych predchodcov žalovaných a následne samotných žalovaných.

27. Vlastnícka žaloba na vydanie veci (rei vindicatio) smeruje proti tomu, kto vlastníkovi vec neoprávnene zadržuje. Na jej úspech je treba preukázať, že žalobca je vlastníkom (prípadne oprávneným držiteľom) veci a že žalovaný vec zadržuje. Obrana žalovaného bude potom spočívať v popieraní týchto podmienok pre vyhovieť žalobe, prípadne i v tvrdení, že zadržiavanie veci je oprávnené, lebo mu svedčí právny titul držby (domnelý, pretože sa nesprávne domnieval, že vec nadobudol riadnym titulom). V právnej teórii i praxi sa v tejto súvislosti hovorí o námietkach proti vlastníckym žalobám, ktorými námietkami sa zaoberala aj publikovaná a ustálená judikatúra najvyšších súdnych autorít, napr. pod č. 65/1972 Zbierky rozhodnutí a stanovísk, ktorá v tejto súvislosti uvádza: „Základnou podmienkou úspechu všetkých žalôb vo veciach vlastníckych je preukázanie vlastníckeho práva žalobcu. Bez preukázania svojho vlastníckeho práva nie je totiž žalobca aktívne legitimovaný domáhať sa ochrany, ktorá mu ako vlastníkovi prislúcha, pričom dôkaz vlastníctva výpisom z katastra nehnuteľností nemožno vždy považovať za úplne hodnoverný a spoľahlivý (§ 70 zákona č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam v platnom znení)". Preto sa ochrany vlastníckeho práva môže domáhať aj ten, kto tvrdí, že je vlastníkom, hoci právny stav v katastri nehnuteľností svedčí niekomu inému.

28. Žalovaní v rámci obrany od samého začiatku tohto sporu namietali, že žalobca je len formálny vlastník, keďže spornú časť parcely dobromyseľne a nerušene v ohraničenom stave užívali už ich právny predchodcovia od roku 1949, pričom nižšie súdy dospelí k zhodnému právnemu záveru o nadobudnutí vlastníckeho práva k spornej nehnuteľnosti už právnymi predchodcami žalovaných a to vydržaním.

29. Ak potom žalobca napáda, že pokiaľ spornú časť parcely nadobudli vydržaním už právny predchodcovia žalovaných, jediným možným spôsobom ako by žalovaní mohli nadobudnúť do vlastníctva spornú nehnuteľnosť je len dedenie, pričom sporná časť nehnuteľnosti nie je ani zakreslená v katastrálnych mapách a už vôbec k nej nie je a ani nebolo zapísané vlastnícke právo v prospech právnych predchodcov žalovaných, čím tak pravdepodobne nebola predmetom dedičského konania po ich smrti, preto dôvodným malo byť vyhovieť žalobe, je potrebné si uvedomiť, že i keď sa tak nestalo, neznamená to, že predchodcovia žalovaných „stratili" vlastnícke právo k spornej parcele, ktoré nadobudli priamo zo zákona originárnym spôsobom, bez potreby akéhokoľvek konštitutívneho či

deklaratórneho aktu, a že súd potom nemohol aj napriek uvedenému žalobe žalobcu o vypratanie parcely žalovanými vyhovieť.

30. Možno uzavrieť, že list vlastníctva na spornú parcelu nevystihoval skutočné vlastnícke vzťahy (a v rozpore so zásadou „quieta non movere“, „čo je v pokoji, nech sa nehýbe“), zasiahol do dovtedy všetkými stranami akceptovaných a nerušených vlastníckych vzťahov, pretože právny poriadok na Slovensku stále pripúšťa nadobudnutie vlastníctva nehnuteľnosti aj mimo katastra nehnuteľností (porov. § 134 Občianskeho zákonníka), najmä keď došlo k takej zmene, ktorá nebola katastrálne vykonaná tak, ako na to už bolo vyššie poukázané; údaje katastra nehnuteľností sú totiž hodnoverné iba dovtedy, pokiaľ sa nepreukáže opak (§ 70 katastrálneho zákona). Ide o zákonné popretie materiálnej publicity, keď zákon napevno stanoví prednosť existujúcej právnej skutočnosti pred formálnym zápisom v katastri nehnuteľností.

31. Následne nič nevylučuje, aby žalovaní kvalifikovaným spôsobom iniciovali nové posúdenie zosúladenia skutočného vlastníctva k spornej parcele so stavom v katastri nehnuteľností.

32. Žalobca tiež vyvodzoval nesprávne právne posúdenie o nadobudnutí vlastného práva k spornej časti parcely vydržaním priamo žalovanými najneskôr k 1. januáru 1992 automatickým započítaním do ich vydržacej doby aj dobu, počas ktorej mali v držbe spornú časť pozemku ich právny predchodcovia. Najvyšší súd dospel k záveru, že žalobca v danom prípade nedôvodne vyvodzuje prípustnosť podaného dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP z toho, čo nepredstavovalo riešenie právnej otázky, na ktorej by spočívalo právne posúdenie danej veci a zakladalo prípustnosť dovolania podľa uvedeného ustanovenia (pozri tiež bod 18.).

33. Dovolaciemu súdu za opísanej situácie preto neostalo iné, než dovolanie žalobcu odmietnuť podľa § 447 písm. c/ CSP (v časti, v ktorej namietal existenciu procesnej vady konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP), a vo zvyšku (v časti, v ktorej namietal nesprávne právne posúdenie) zamietnuť v súlade s ustanovením § 448.

34. Najvyšší súd rozhodnutie o trovách dovolacieho konania neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

35. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.